

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI

AZERBAIJAN CUMHURİYETİ ÜLKE RAPORU

GİRİŞ

Azerbaycan Cumhuriyeti Kafkasların geçiş noktası üzerinde, Büyük Kafkaslar ile Küçük Kafkaslar arasında yer almaktadır. Bölgenin en önemli özelliği tarihi geçit ve ticaret yolları üzerinde bulunmasıdır. Kuzeyinde Gürcistan (480 km) ile Rusya Federasyonu'na bağlı Dağıstan Özerk Cumhuriyeti (390 km), güneyinde İran İslam Cumhuriyeti (756 km), batısında Ermenistan (1.007 km) ve Türkiye Cumhuriyeti (Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile 11 km uzunluğunda ortak sınırı bulunmaktadır), doğusunda ise Hazar Denizi (713 km) yer almaktadır.¹

86.600 km²'lik toplam araziye (%11,5 orman, %1,6 su havzası, %50 tarıma elverişli topraklardır ki, bunun %27'si otlaklar ve %36,9 diğer topraklardır) sahip olan Azerbaycan 44-52 doğu meridyenleri ve 38-42 kuzey paralelleri üzerinde yerleşmektedir. Bakü'den Kuzey Kutba olan mesafe 5.550 km ve Ekvatora olan mesafe ise 4.440 km'dir. Dünyada en büyük göl olan Hazar Denizi 400.000 km² büyüklüğünde olup, en derin yeri 1.025 metredir. Yaklaşık arazi yapısının %50'si dağlık olan bölgede deniz seviyesinden 3.000 metreye kadar yüksek olan sahalar ve %1'ini ise 3.000 metreden yüksek olan sahalar kaplamaktadır. Azerbaycan'ın ortalama deniz seviyesinden yüksekliği 657 metredir. Dağlık arazi Büyük Kafkas, Küçük Kafkas ve Talış Dağlarından oluşur. Kür-Aras ovası en büyük düzlüktür. En düşük rakım (Hazar Denizi) -28 m ve en yüksek nokta (Bazardüzü Dağı) +4.466 m'dir.

Azerbaycan, 10 iktisadi bölgeye ayrılmıştır; 66 Rayon ve 77 şehirden oluşur. Bununla birlikte Nahçıvan, Azerbaycan'a bağlı bir özerk cumhuriyettir.

Azerbaycan Parlamentosu, 31 Ağustos 1991'de, ülkenin bağımsızlığını ilan etmiştir. 18 Ekim 1991 tarihinde de Meclis Bağımsızlık kanununu kabul etmiştir. Dolayısıyla halihazırda Azerbaycan, 12 Kasım 1995 tarihinde halkoyuna sunulmuş, %91,9 evet oyu ile kabul edilen yeni Anayasa ile idare edilmektedir. Anayasaya göre ülkenin yönetim biçimi Cumhuriyet'tir. Başkanlık sisteminin egemen olduğu ülkede, Cumhurbaşkanı seçimi beş yılda bir yapılmaktadır.

Cumhurbaşkanı, hem devletin ve hemde icranın başıdır. Azerbaycan'da Cumhurbaşkanını 5 yıllık süre için halk seçmektedir. Hiç kimse ikiden fazla Cumhurbaşkanı seçilemez şartı, 18.03.2009 tarihinde yapılan Referandumda kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı hem devletin, hem de yürütmenin başıdır. Her türlü idari karar almak ve devlet teşkilatına şekil ve yön vermek yetkisine sahiptir.

Azerbaycan'ın nüfusu 2014 itibarı ile 9,5 milyondur. Yıllık ortalama nüfus artışı 1959-70 arasında % 3 iken, 1999-2004 yılları arasında %0,8'e gerilemiştir. Ancak 2004-2008 döneminde ülke dışına göçteki yavaşlama ve doğum oranlarının yükselmesi neticesinde ortalama nüfus artış hızı % 1,3'e yükselmiştir. Nüfusun % 54,1'i şehirlerde, % 45,9'u ise köylerde yaşamaktadır. Nüfusun % 49'u erkek, %51'i ise kadındır.¹

¹ www.stat.gov.az / Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Komitesi

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	02
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ÜLKE KİMLİĞİ	04
1.0 GENEL	05
1.1 EKONOMİK DURUM	05
1.2 SEKTÖRLER	07
1.2.1 SANAYİ SEKTÖRÜ	07
1.2.2 TARIM SEKTÖRÜ	08
1.2.3 DOĞAL KAYNAKLAR, MADENCİLİK VE ENERJİ SEKTÖRÜ.....	09
1.2.4 ULAŞTIRMA VE TELEKOMÜNİKASYON SEKTÖRÜ	11
1.2.5 TURİZM SEKTÖRÜ.....	11
1.3 DIŞ TİCARET	12
2.0 TÜRKİYE İLE EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ	13
2.1 AZERBAYCAN - TÜRKİYE DIŞ TİCARET RAKAMLARI	13
2.2 İKİ ÜLKE ARASINDAKİ İŞBİRLİĞİ OLANAKLARI.....	15
3.0 TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN KONULAR.....	16
3.1 İŞADAMLARI İÇİN PAZARA GİRİŞTE YARARLI BİLGİLER.....	16
3.2 TÜRKİYE VE AZERBAYCAN'DAKİ TEMSİLCİLİKLER.....	17
3.3 AZERBAYCAN'DA GERÇEKLEŞEN ÖNEMLİ FUARLAR.....	18
KAYNAKÇA	19

AZAERBAYCAN CUMHURİYETİ ÜLKE KİMLİĞİ

Resmi Adı	: Azerbaycan Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	: Başkanlık Tipi Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	: İlham Aliyev
Başbakan	: Artur Rasizade
Başkent	: Bakü
Dil	: Azerice
Yüzölçümü	: 86.600 km ²
Nüfus	: 9.477.100 (2014)
Nüfus Dağılımı²	: 0 - 14 Yaş: % 33 15 - 29 Yaş: % 28,9 30 - 44 Yaş: % 17,7 45 - 59 Yaş: % 12 60 yaş ve üstü: % 8,4
Nüfus Artış Oranı	: + %1,3
Nüfus Yoğunluğu	: 105,8 kişi/km ²
Para Birimi	: Yeni Manat (AZN)
Döviz Kuru	: 1 AZN = 2,86 TL (Serbest Kur - 10/2014)
Büyük Kentler	: Bakü, Sumgayıt, Gence, Mingeçevir, Lenkeran, Şirvan, Nahçıvan, Şemkir, Şeki, Yevlah
Dini Gruplar :	: Müslüman: %95 Hıristiyan: %3-4, Yahudi: % 1-2
Saat Farkı	: +4 GMT
Telefon Kodu	: + 994
Trafik Akışı	: Sağ

² http://www.gks.ru/bgd/regl/b13_12/IssWWW.exe/stg/d01/5-02.htm 2012 yılı veriler

1.0 GENEL

Azerbaycan Cumhuriyeti 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra ekonomik alanda kendi egemen haklarını gerçekleştirmeye ve bağımsız siyaset götürmeye başlamıştır. Bu politikanın başlıca yönlerini çeşitli mülkiyet şekilleri temelinde oluşturulan ekonomik sistem, piyasa ekonomisine geçiş ve dünya ekonomisine entegre teşkil etmiştir .

Bağımsızlık döneminden bugüne kadar ülkede mevcut ekonomik gelişimi iki temel aşamaya ayırabiliriz. Birincisi 1991-1995 yılları kapsayan ekonomik kaos veya durgunluk dönemi. İkincisi ise 1996 yılından başlayarak devam eden makroekonomik istikrar ve dinamik ekonomik gelişme dönemidir. Bağımsızlığını aldıktan sonra Azerbaycan sosyoekonomik gelişim ve dünya ekonomik sistemine entegrasyonu alanında çok büyük başarılar elde edilmiştir. En büyük başarı ise söz konusu dönemde ülkede yapılan bağımsız devlet yapılanması sürecinde ekonomik reformların ve gelişmenin sonucunda yeni bir ekonomik modeli oluşmasıdır.

Azerbaycan petrolünün dünya pazarlarına çıkarılması için 1996 yılında Bakü - Novorossisk, 1999 yılında ise Bakü - Supsa ihraç petrol hatlarının işletmeye açılması ve Bakü - Tiflis - Ceyhan petrol boru hattının inşası ile ilgili anlaşmanın imzalanmasına, böylelikle de ihracat güzergahlarının alternatifi oluşmasıdır. Petrol - gaz sektörü ekonominin diğer alanlarının gelişiminde lokomotif rolünü oynamaktadır.

Azerbaycan Cumhuriyeti bağımsızlığını kazandıktan sonra ülkenin dış ekonomik politikasının önemli yönlerinden biri de uluslararası mali - kredi ve ekonomik kurumlarla ilişkiler oluşmasıdır. Ülke hemen hemen tüm prestijli uluslararası kuruluşlara dahil 1992 yılında Uluslararası Para Fonu'na, Dünya Bankası'na, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'na, İslam Kalkınma Bankası'na ve 1999 yılında Asya Kalkınma Bankası'na üye olarak kabul edilmiştir. Küresel mali - ekonomik kriz sonucunda dünyanın önde gelen gelişmiş ülkelerinde yaşanan derin resesyona rağmen, Azerbaycan'da makroekonomik istikrar, ekonomik devam etmiştir. 2013 yılında GSYİH'nin 64.1 % 'i ekonominin üretim, 28.3 % ' i hizmet alanlarının payına düşmüştür.

1.1 Ekonomik Durum

Azerbaycan Cumhuriyetin ekonomisi, devletin halen ciddi bir ağırlığa sahip olduğu, planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş sürecinde olan bir yapıya sahiptir. Ülkenin ekonomik açıdan en büyük zenginlikleri, sahip olduğu büyük petrol ve doğalgaz yatakları, tarıma elverişli verimli toprakları ve SSCB döneminden miras kalan büyük sanayi tesisleri ile sanayi altyapısıdır.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ciddi bir küçülme yaşamış olan ülke ekonomisine Ermenistan ile çıkan savaş ağır bir darbe vurmuştur. Bağımsızlığın ilan edildiği 1991 yılından 1995 yılına kadar olan sürede yüzde 60'lık bir küçülme yasayan Azerbaycan ekonomisinde Sovyetler Birliği dönemindeki pazarlarını ve devlet tevsiklerini kaybetmiş olan plastik, kimyasallar ve imalat gibi birçok sektör yok olma seviyesine gelmiştir. Diğer yandan tarım sektörünün ülke ekonomisindeki ağırlığı hızlı bir düşüş eğilimine girmiştir.

Sonraki yıllarda ise enerji sektöründeki büyüme sayesinde Azerbaycan ekonomisi hızlı bir yükselişe geçmiştir. Halen petrol ve doğalgaz sektörleri ülkedeki ekonomik büyümenin motoru olduğu gibi, yabancı sermayenin büyük bir kısmı bu sektörlerde gelmektedir. İhracatın yüzde 90'ını bu sektörler gerçekleştirmekte ve kamu gelirlerinin büyük bir kısmı bu sektörlerden kaynaklanmakta ve döviz rezervlerindeki artış da yine bu sektörler vasıtasıyla sağlanmaktadır. Son yıllarda küresel piyasalarda petrol ve doğalgaz piyasalarında fiyatların yüksek seviyede olması nedeniyle Azerbaycan'a büyük fayda sağlamıştır. Ancak madalyonun öbür yüzüne bakıldığında tek bir sektöre aşırı derecede bağımlı olmanın Azerbaycan ekonomisini küresel piyasalardaki fiyat dalgalanmalarına karşı kırılgan hale getirdiği görülmektedir. Bu duruma karşı bir önlem olarak Azerbaycan hükümeti enerji dışındaki sektörlerin geliştirilmesine ve ekonomik yapının çeşitlendirilmesine öncelik vermektedir.³

Petrol üretiminin devlet kontrolünde olması, ekonomide kamu payının oldukça büyük olduğu anlamına gelmektedir. Petrol gelirleri doğrudan ya da Azerbaycan Devlet Petrol Fonu aracılığıyla devlete aktarılmakta ve burada biriken fonlar, kamu çalışanlarının maaşlarının ödenmesi, savunma harcamaları, sosyal güvenlik ödemeleri, özel sektörle yapılan sözleşmeler ve kamu yatırım projeleri için kullanılmaktadır. Son dönemlerde Azerbaycan'ın mali politikaları tamamıyla petrol sektöründeki büyüme ile desteklenmiştir ve bu çerçevede altyapının geliştirilmesi, kamu maaşlarının ve sosyal güvenlik ödemelerinin artırılması, sağlık ve eğitim alanlarına yatırım yapılması gibi hedefler doğrultusunda daha fazla kaynak ayrılmaktadır.⁴

Bununla birlikte petrol gelirlerinden kaynaklanan büyüme, beraberinde bir takım riskleri de getirmektedir. Örneğin, ülkeye büyük miktarda döviz girişi nedeniyle pazar arzında bir artış ve güçlü bir kredi büyümesi söz konusu olmuş; bu durum 2008 yılına kadar Azerbaycan'ın enflasyonist baskılar altında kalmasına yol açmıştır. Bununla birlikte reel efektif döviz kurları üzerinde yukarıya doğru bir baskı oluşmakta olup bu durum petrol dışı sektörlerin küresel anlamda rekabet güçlerine sekte vurmakta ve bu nedenle ekonominin petrol sektörüne olan bağımlılığının kırılması güçleşmektedir. Petrol fiyatlarında ciddi anlamda düşüşler olması durumunda ise Azerbaycan, kamu harcamalarını karşılayamama tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır ve böyle bir durumda sosyal rahatsızlıkların da ortaya çıkması muhtemeldir. Kısacası, Azerbaycan ekonomisinin kısa ve orta vadedeki seyri, büyük ölçüde küresel piyasalardaki petrol fiyatlarının hareketlerine bağlıdır.

³ <http://www.azpromo.az/3>

⁴ <https://en.santandertrade.com/establish-overseas/azerbaijan/investing>

Tablo 1 Azerbaycan'ın Temel Ekonomik Göstergeleri⁵

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^t
GSYİH (milyon ABD \$)	44.292	51.798	57.773	69.680	73.553	77.446
Reel büyüme Oranı (%)	9,3	5,	0,1	2,2	5,8	3,1
Enflasyon (ortalama; % TÜFE)	0,6	7,8	6,6	-0,3	3,7	0,8
İşsizlik Oranı (ortalama; %)	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0
İhracat(milyon ABD \$)	21.097	26.476	34.495	23.827	31.776	31.017
İthalat (milyon ABD \$)	6.514	6.746	9.861	9.733	11.156	11.541
Dış Ticaret Dengesi (milyon ABD \$)	10.175	15.040	17.146	7.603	12.318	10.045

Kaynak: International Monetary Fund; Economic Outlook (IMF), <http://www.oecd-ilibrary.org>

1.2 Sektörler

1.2.1 Sanayi Sektörü

Azerbaycan'ın zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarına sahip olması neticesinde sanayinin temelini kimya, petro-kimya, makine imalat sanayi oluşturmuştur.

Sanayi üretiminde 1996 yılı ikinci yarısından itibaren olumlu gelişmeler görülmeye başlamıştır. Azerbaycan, dünyada enerji bakımından zengin ülkeler arasında yer almasına rağmen gerek enerji üretiminde yeterli artışların sağlanamaması gerekse enerji dağıtım şebekesinin ülke geneline tam olarak yaygınlaştırmaması sebebiyle bazı bölgelerde enerji yetersizliği ile karşılaşmaktadır. Ancak, uygulamaya konulan 2009-2013 Devlet kalkınma Programı kapsamında bu çalışmalara öncelik verilmektedir. 2011 yılında, gıda sanayi üretim hacminde %3,8 oranında artış göstermiştir. Son dönemlerde ülkede yeni et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, şekerleme ürünleri, konserve ürünleri vb. gıda ürünleri konusunda modern tesisler kurulmaktadır.

Azeri hükümetin son dönemde aldığı önlemler etrafında sanayileşmede esas hedef, petrol ve petrol ürünlerine olan bağımlılığı azaltarak, ekonominin diğer alanlarında gelişmeyi sağlamak halini almıştır. Bunun için KOBİ'lerin gelişmesini sağlamak, tarımsal sanayiye yenileştirmek, iyi bir eğitimle insanların bilgi ve becerilerini artırmak, nakliyenin, iletişimin güçlendirilmesi hedef olarak görülmektedir.

İmalat sanayi sektörünün toplam sınaî üretime katkısı son on yılda önemli oranda düşüş göstermiştir. Bunun başlıca nedeni petrol ve gaz üretim sektörlerinde gözlenen hızlı büyüme eğilimidir. Petrol sektörü imalat sanayi sektörü içinde de önemli bir role sahiptir. Metalürji sektörü, dünya metal fiyatlarının olumlu gidişatı ve çelik sektörü de dahil olmak üzere bazı metal tesislerinin yeniden faaliyete geçmesi sayesinde son yıllarda önemi artmıştır.

⁵ <http://www.oecd-ilibrary.org/economics/>

Tablo 2: Azerbaycan'ın Sanayi Ürünleri İhracat Verileri

G.T.İ.P. Kod	Ürün	Azerbaycan'ın İhracatı (1.000 \$)		
		2011	2012	2013
'89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	174	21	53.801
'84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler	26.395	21.846	48.939
'88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	2.425	36.767	47.344
'87	Motorlu kara taşıtlar	2936	2823	21347
'85	Elektrikli makine ve cihazlar ve bunların aksam ve parçaları;	25.614	32.100	19.216
'90	Optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol alet ve cihazlar	7.142	5.415	7.422
'91	Saatler ve bunların aksam ve parçaları	39	61	5.776

Kaynak: <http://www.trademap.org>

1.2.2 Tarım Sektörü

Azerbaycan ekonomisinin petrolden sonra ikinci sırada tarım sektörü bulunmaktadır. Toplam işgücünün %40'ı tarım sektöründe istihdam edilmektedir. İklim ve toprak yapısı bakımından tarıma elverişli bir ülkedir. Güney bölgelerinde bir sezonda 2 ürün almak mümkündür. Azerbaycan'ın başlıca tarım ürünleri pamuk, tütün, çay, zeytin, sebze ve meyvedir. Ham ipek üretimi ve buna bağlı olarak dut ağacı tarımı da oldukça yaygındır. İyi kalitede zeytin üretilmesine rağmen zeytinyağı ve sabun üretimi Ermenistan'da gerçekleştirilmektedir.

Tarımda, Sovyetler birliği döneminden kalma kollektif mülkiyete dayalı kolhoz ve sovhoz işletmeleri tarafından üretim yapılmakta iken yapılan ıslahat ve özelleştirme programı çerçevesinde özel mülkiyete dayalı üretim yapısına geçilmiştir.

Petrolden sonra ihracatta en önemli ikinci sektör olmasına rağmen tarım sektörünün ihracat gelirlerindeki payı Devlet İstatistik Komitesi⁶ verilerine göre 2012 yılında %5,5 olmuştur. Söz konusu istatistiklerin ülkenin en büyük konsorsiyumunun petrol ihracatına ilişkin verileri kapsamaması nedeni ile tarımın ihracat gelirleri içindeki payı gerçekte çok daha düşüktür. 1990'lar boyunca önemli üretim kaybı yaşayan sektör, 1998'den itibaren pozitif büyümeye geçmiş ve 2003-2007 dönemi boyunca ortalama % 4,5 civarında yıllık büyüme göstermiştir. 2010 yılında sektörde yaşanan % 2,2'lik küçülmeden sonra 2011 yılındaki büyüme oranı % 5,8 olmuştur.

⁶ www.stat.gov.az/

Tarım sektörü ülkenin gıda ihtiyacını karşılayamamakta ve hala büyük ölçüde devlet sübvansiyonları ile ayakta durmaktadır. Sektörün toplam üretime katkısının düşük değerlerde seyretmesinin başlıca nedeni sektördeki yapısal verimsizlik ve aynı zamanda petrol sektöründeki hızlı gelişmedir. Toprak Reformu kapsamlı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Hükümet kolektif şirketler (Kolhozlar) ve devlet çiftliklerini (Sovhozlar) büyük ölçüde tasfiye etmiştir. Bu durum, sektörde küçük holdinglerin hakim hale gelmesine neden olmuştur.

Azerbaycan'da tarım sektörünün yüzde 99'u özel sektörün elindedir. Sovyet döneminden kalma kolektifler ve devlete ait çiftlikler kaldırılmış, bunların yerine daha küçük ve özel sektörden tarafından işletilen çiftlikler kurulmuş olup, bunların ortalama büyüklüğü 9.7 hektardır. Bu çiftliklerin toplam tarımsal üretim içerisindeki payı 1995 yılında yüzde 60 iken bugün yüzde 99'u bulmuş durumdadır.⁷

Tablo 3: Azerbaycan'ın Tarım Ürünleri İthalat Verileri

G.T.İ.P. Kod	Ürün	Rusya'nın İthalatı (1.000 \$)		
		2011	2012	2013
'08	Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	152.965	207.986	207.244
'07	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	78.307	55.969	86.485
'09	Kahve, çay ve baharat	32.444	37.493	19.301
'12	Yağlı tohum ve meyveler; sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler; saman ve kaba yem	4.836	6.413	10.938
'05	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan hayvansal menşeli ürünler	392	280	1.392
'11	Değirmencilik ürünleri	28	34	1.045
'04	Süt ürünleri, kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları, tabii bal	15	376	278
'01	Canlı Hayvanlar	141	27	118
'14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler;	166	123	55
'13	Sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülusalalar	0	0	36

Kaynak: <http://www.trademap.org>

1.2.3 Doğal Kaynaklar, Enerji ve Madencilik Sektörü⁸

Azerbaycan'ın başlıca maden kaynağı petroldür. Ülke, dünyanın en eski petrol üreticisidir. Büyük ölçekli petrol üretimi 20. yüzyıl başlarında başlamış olup, ülke yüzyıl ortalarına doğru önemli bir üretici haline gelmiştir. Ancak bundan sonra Sovyet hükümetinin başka bölgelerdeki petrol alanlarının geliştirilmesine öncelik vermesi üzerine üretimde düşüş eğilimi başlamıştır.

⁷ <http://www.azerbaijans.com/>

⁸ <http://www.eia.gov/countries/>

1990'ların başında yabancı yatırımcılar ile yeni üretim sahalarının keşfine yönelik anlaşmalar imzalanması ve sektöre önemli büyüklükte doğrudan yabancı yatırım akışı olması petrol üretiminde artış meydana getirmiştir.

Azerbaycan yeraltı kaynakları bakımından çok zengin bir ülkedir. Başlıca kaynakları, kurşun, çinko, bakır, demir cevheri, barit, alüminyum, kobalt, arsenik, mermer, kireç taşı, siyenit, maden tuzu ve kaya tuzudur. Az miktarda altın ve gümüş gibi değerli madenler de bulunmaktadır. Ülkenin en büyük yeraltı zenginliği petroldür. Petrol ve doğalgaz, Bahar, Kum Adası, Neft Taşları, Neftçala ve Sangaçal'da çıkarılmaktadır. Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte ülkenin enerji sektörüne yüksek miktarlarda yabancı yatırım gelmeye başlamış ve üretim oranları hızla artmıştır. Azeri petrolünü dünya pazarlarına ulaştıracak olan Bakü- Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın tamamlanarak devreye girmesi ve bu hattı doldurmak için yeni yataklarda üretime başlanması nedeniyle Azerbaycan'ın petrol üretimi 2005 yılında ciddi bir artış göstermiştir.

Türkiye, Azerbaycan enerji sektöründe; TPAO aracılığı ile güçlü bir şekilde varlığını sürdürmekte olup, 3,2 milyar \$'ı aşan yatırımı ile bir Türk kamu şirketinin yurtdışında gerçekleştirdiği en büyük yatırımı gerçekleştirmektedir. Bu projelerde TPAO; ACG (Azeri-Çıralı-Güneşli) Projesi (%6,75), Şah Deniz Projesi (%9), Alov Projesi (%10) hisseleri oranında yer almaktadır. Ayrıca, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Ham Petrol Boru Hattı Projesini hayata geçirmek amacıyla kurulan BTC Co.'da %6,53, Şah Deniz gazını taşıyacak Güney Kafkasya Doğal Gaz Boru Hattı projesinde ise yatırımcı konumundadır.⁹

Tablo 4: Azerbaycan'ın Doğal Kaynak İhracat Verileri

G.T.İ.P. Kod	Ürün	Ruya'nın İhracatı (1.000 \$)		
		2011	2012	2013
'27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	25.089.289	22.259.198	27.307.588
'71	Tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller	1.384	739	118.024
'76	Alüminyum	12.690	94.929	1.10.148
'39	Plastikler ve mamuller	123.893	108.827	106.790
'73	Demir veya çelikten eşya	109.822	54.999	56.950
'74	Bakır	10.511	5.719	52.157
'52	Pamuk	20.733	23.364	32.361
'26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	11.767	8.044	25.565
'78	Kurşun ve kurşundan eşya.	3.343	3.625	6.999
'72	Demir ve çelik	94.314	58.671	5.996
'70	Cam	1.439	1.243	2.603
'75	Nikel	0	0	2.165

Kaynak: <http://www.trademap.org>

⁹ <http://www.enerjimagazin.com/>

1.2.4 Ulaştırma Sektörü ve Telekomünikasyon¹⁰

Ülkede beş havaalanı bulunmaktadır: bunlar "Bakü Haydar Aliyev Uluslararası Havaalanı" ile "Gence", "Nahçıvan", "Yevlah" ve "Zerdab" havaalanlarıdır. Azerbaycan'dan 30 ülkeye doğrudan uçuş yapılmaktadır. Ulusal havayolları "AZAL", 20 şehire doğrudan uçmakta, ülke içerisinde ise sadece üç bölgeye uçmaktadır. Ülke içerisinde seyahat etmenin en hızlı ve güvenli yolu şehirlerarası otobüslerdir. Bakü'den tüm şehirlere otobüsle ulaşım sağlandığı gibi Tiflis'e otobüsle 10 saatte gidilebilmektedir. Bakü'den Tahran'a da otobüs seferleri düzenlenmektedir. Azerbaycan karayolları ağının toplam uzunluğu 28.030 kilometredir. Demiryollarının uzunluğu ise 2.957 kilometredir.¹¹

Azerbaycan'ın telekomünikasyon altyapısı henüz yeterince gelişmemiş olsa da bu alanda büyük yatırımlar yapılmaktadır. Diğer yandan mevzuattan kaynaklanan bazı sıkıntıların sektörün istenen hızda gelişmesini engellemekte olduğunu da söylemek mümkündür. Azerbaycan'da 100 kişiye 15,5 sabit telefon hattı düşmektedir. Bu oran Bakü'de 100 kişiye 28,9 hatta çıkarken, kırsal kesimlerde oran son derece düşüktür.¹²

Devlete ait telekomünikasyon şirketi "Aztelekom İstehsalat Birliyi", sabit hatlarda ve telekomünikasyonun birçok alanında tekel konumundadır. Aztelekom, Sovyet döneminden kalan sabit hat sisteminin modernizasyonu için yatırımlarını artırmıştır.

1.2.5 Turizm

1997 yılı sonunda Azerbaycan'da devlete ait mevcut büyük otellerin ve dinlenme amaçlı sanatoryumların özelleştirilmiştir. Devlet Programına göre ülkeye yabancı turistleri çekmek için yeni turistik tesislerin kurulması öngörülmektedir. Son yıllarda Azerbaycan'da bu konuda önemli ilerlemeler gerçekleştirilmiş ve ülkenin turistik bölgelerde standartlara uygun yeni tesisler kurulmaya gayret edilmektedir. Zengin bir kültürel mirasa ve doğal güzelliklere sahip olan Azerbaycan'a gelen turist sayısı her geçen yıl artmaktadır.

Diğer yandan Azerbaycan vatandaşları da giderek artan oranlarda turistik amaçlı olarak ülke dışına çıkmaktadır. Azerbaycan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, 2010 yılında yurtdışına turizm amaçlı çıkanların sayısı bir önceki yıla göre yüzde 16 oranında artarak 2.45 milyon olarak gerçekleşmiştir.¹³ Azerbaycanlıların en çok ziyaret ettikleri ülke Türkiye olup, daha sonra sırasıyla İtalya, İspanya, Birleşik Arap Emirlikleri, Ukrayna, Rusya, Yunanistan, Malezya, Tayland ve İsviçre gelmektedir.

Kış turizmine yönelik olarak kuzey Azerbaycanda Şahdağ ve Gebele'de oteller ve kayak merkezlerinin inşası devam etmektedir. Kültürel mirası korumak amacıyla Şirvanşahlar Sarayı

¹⁰ Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu

¹¹ www.azerbaijans.com

¹² <http://tr.wikipedia.org/>

¹³ http://www.azerbaijans.com/content_523_tr.html

(Bakü) ve Şeki Han Sarayı Mümine Hatun Türbesi ve UNESCO tarafından dünya çapında ehemmiyetli sayılan Karabağlar (Nahcivan) Türbeleri onarılmaktadır.

1.3 Dış Ticaret

Azerbaycan'ın ihracatında enerji kaynaklarının büyük bir ağırlığı vardır. 2012 yılında 23,8 milyar doları ihracat, 9,6 milyar doları ithalat olmak üzere toplam 33,4 milyar dolarlık dış ticaret gerçekleştirmiş olan Azerbaycan'ın ihracatının yüzde 94,9'u petrol ve petrol ürünleri oluşturmuştur. 2011 yılında ise petrol ve gaz ürünleri toplam ihracatın yaklaşık %93'üne denk gelmiştir. Diğer ihracat kalemlerinin basında ise metaller, ulaştırma araçları, kimyasallar ve gıda ürünleri gelmektedir. Önümüzdeki dönemlerde Sahdeniz yataklarındaki üretimin artmasıyla doğalgaz ihracatının da hız kazanması beklenmektedir.

Azerbaycan'ın ihracatıyla ilgili önemli bir husus, 2010 yılına kadar hızla artmış olan ihracatın, bu seneden itibaren küresel piyasalardaki olumsuz gelişmeler ve düşen petrol fiyatları nedeniyle inişe geçmiş olmasıdır. Azerbaycan'ın ihracata petrol ve petrol ürünlerine bağımlılığı, fiyatlardaki dalgalanmalara karşı yüksek derecede bir kırılganlık ve risk yaratmaktadır. Bu nedenle hükümet petrol dışı alanların da geliştirilmesine ve ihracat kapasitelerinin artırılmasına öncelik vermektedir. Cumhurbaşkanı Aliyev tarafından 14 Mayıs 2010 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren "İthalat ve İhracat Operasyonlarını Düzenleyen Kuralların Geliştirilmesine Yönelik Ek Önlemler" kararname ile ithalat ve ihracat prosedürlerinin daha etkin bir hale getirilmesi, girişimciliğin desteklenmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik kalkınmasına hız kazandırılarak ihracat kapasitelerinin artırılması ve petrol dışı sektörlerde üretimin ve ihracatın artırılması hedeflenmiştir. İlgili makamların açıklamalarına göre bahsi geçen petrol dışı sektörlerin basında tarım, turizm, hafif sanayi, gıda sanayi ve makine inşa sektörleri gelmektedir.

Tablo 6: Dış Ticaretin Dağılımı - 1.000 Dolar (2012)

İHRACAT	Tutar	%	İTHALAT	Tutar	%
1. İtalya	5.547.998	23,3	1. Türkiye	1.520.405	15,8
2. Hindistan	1.890.856	7,9	2. Rusya	1.378.417	14,3
3. Fransa	1.775.644	7,5	3. Almanya	779.971	8,1
4. Endonezya	1.757.318	7,4	4. ABD	715.815	7,4
12. Türkiye	600.025	2,5	5. Çin	631.856	6,6

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

Azerbaycan'ın 2012 yılı ihracatına bakıldığında zaman, İtalya'ya ihracatı 5,6 milyar dolar değer ve toplamda % 23,3 oranı ile birinci sırada yer almaktadır. İtalya'nın ardından Asya'nın ikinci büyük ülkesi olan Hindistan 1,9 milyar dolar ve % 7,9'luk payı ile ikinci sırada gelmektedir. Üçüncü sırada AB'nin ikinci büyük ekonomisi olan Fransa 1,8 milyar Dolar ve % 7,5'lik oran ile bulunmaktadır. Türkiye ise 0,6 milyar dolar değeri ve toplam ihracat içinde % 2,5'lik payı ile 12. sırada yer almaktadır.

Azerbaycan'ın 2013 yılı ithalatında ise kardeş ülke olan Türkiye 1,5 milyar dolar değeri ile ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'nin toplam payı ise % 15,8'dir. İkinci sırada komşu ülkesi Rusya

1,4 milyar dolar değeri ile yer alırken toplam ithalatta % 14,3 paya sahiptir. Almanya ise 0,8 milyar dolar ve ABD 0,7 milyar dolar ile 3. ve 4. sırada yer alırken toplam ihracatı içindeki payları %8,1 ve 7,4'dir.

2.0 TÜRKİYE İLE EKONOMİK VE TİCARİ İLİSKİLERİN GELİŞİMİ

2.1 Azerbaycan - Türkiye Dış Ticaret Rakamları

Azerbaycan'ın Türkiye ile Dış Ticareti - 1.000 \$ (2009-2012)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2011	455.761	1.302.443	1.758.204	- 846.682
2012	600.025	1.520.405	2.120.430	- 920.380
2013* (*kesinleşmemiş)	333.748	2.961.268	3.295.016	- 2.627.520

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

2012 yılında Azerbaycan'ın Türkiye'ye ihracatında başlıca ürün grupları: Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bitümenli maddeler (%42,1), alüminyum ve alüminyumdan eşya (%15), plastik ve mamuller (%8,8), organik kimyasal ürünler (%2,4), ham postlar ve deriler (%2,3) ve pamuk (%1,8).

Tablo 5: Azerbaycan'ın Türkiye'ye İhracat Ürünleri (ilk 6)

G.T.İ.P. Kod	Ürün	Azerbaycan'ın İhracatı (1.000 \$)		
		2011	2012	2013*
'27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bitümenli maddeler	352.890	406.208	115.019
'76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	2.198	90.246	105.676
'39	Plastik ve mamuller	47.120	52.829	52.794
'41	Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler	10.427	14.019	16.384
'52	Pamuk	2.838	11.018	14.951
'29	Organik kimyasal ürünler	24.570	14.561	11.888

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

Azerbaycan'ın 2013 yılında Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalatta Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler (%13,1), elektrikli makine ve cihazlar ve bunların aksam ve parçaları; ses kaydetmeye ve kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazlar; televizyon görüntü ve seslerinin kaydedilmesine ve kaydedilen görüntü ve sesin tekrar verilmesine mahsus cihazlar (%8,9), demir ve çelikten eşya (%8,8), plastikler ve mamulleri (%8,7), mobilyalar, tıpta veya cerrahide kullanılan mobilyalar, yatak takımlar (%7,5) ve motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları (%3,2) önemli yer almaktadır.

Tablo 6: Azerbaycan'ın Türkiye'den İthalat Ürünleri (ilk 6)

G.T.İ.P. Kod		Azerbaycan'ın İthalatı (1.000 \$)		
		2011	2012	2013
'84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler	290.356	284.706	387.241
'85	Elektrikli makine ve cihazlar ve bunların aksam ve parçaları; ses kaydetmeye ve kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazlar; televizyon görüntü ve seslerinin kaydedilmesine ve kaydedilen görüntü ve sesin tekrar verilmesine mahsus cihazlar	143.504	135.965	265.430
'73	Demir ve çelikten eşya	165.740	249.196	259.315
'39	Plastikler ve mamulleri	114.536	115.500	258.479
'94	Mobilyalar, tıpta veya cerrahide kullanılan mobilyalar, yatak takımlar	57.988	76.396	221.216
'87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları	65.893	90.028	96.230

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

Türkiye, bağımsızlığa kavuştuğu ilk günden itibaren Azerbaycan'ın dünya ile bütünleşmesine yardımcı olmak amacıyla siyasi, ekonomik ve diğer konularda ilişkilerin geliştirilmesine büyük önem vermiştir. Sahip olduğu tüm tecrübesini aktarmaya ve paylaşmaya çaba göstermiştir. Ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi konusunda pek çok ikili anlaşmalar imzalanmıştır. Kültürel yönden benzer özellikler taşıması nedeniyle dışa açılmak isteyen işadamlarımız ve yatırımcılarımız için Azerbaycan cazip bir pazar oluşturmuştur. Ekonomik ve ticari ilişkiler kapsamında her iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi genişlerken, diğer taraftan Türk firmaları Azerbaycan'da doğrudan ticari ve sınai faaliyetlere başlamışlardır.

Diğer taraftan, Azerbaycan uluslararası bağımsız risk değerlendirme şirketlerince (SP, FITCH, MOODYS) yapılan değerlendirmelerde riskli ülkeler arasında yer almaktadır. Bu risk, mevzuatın sık sık değişmesi, tekelleşmenin artması, bankacılık sisteminin yerine oturmamış olması, mahkeme kararlarının uygulamasında karşılaşılan gecikmeler gibi sorunlardan kaynaklanmaktadır. Ülkenin riskli olması, zaman zaman firmalarımız için sorunlar yaratıyor olsa da, fizibilite çalışmalarında risk unsurunu daha fazla dikkate alan batılı firmalarının bölge pazarına girişini engellemekte ve firmalarımızın rekabet şansını artırmaktadır. Ancak, uygun şartlarda kredi ve politik risk sigortası ile desteklenen batı firmalarına karşı firmalarımızın bu avantajını uzun vadede korumaları zorlaşacaktır. Bu açıdan, Türk firmalarının bölgedeki pazar paylarını koruyabilmelerini teminen uzun vadeli tedbirler alınmalıdır.

2.2. İki Ülke Arasındaki İş Birliği Olanakları¹⁴

Türkiye'nin Azerbaycan'a olan ihracatında makineler ve mekanik cihazlar ve yedek parçaları, demir ve çelikten eşyalar, elektrikli makine ve cihazlar ve yedek parçaları, mobilya, otomotiv, optik alet ve cihazlar, motorlu kara taşıtları ve yedek parçaları, mineral yakıtlar, petrol ve türevleri gibi ürünler önemli paya sahiptirler. Bunun yanı sıra Türkiye'nin tuz, kükürt, taş, alçı ve çimento, kağıt, karton ve mamulleri, sabun ve müstahzarları, sebze ve meyveler gibi birçok diğer ürünlerde ihracat potansiyeli bulunmaktadır.

Diğer taraftan, son dönemde önem vermeye başlanan sağlık hizmetleri alanındaki yatırımlara bağlı olarak hastane ekipmanları ve medikal ekipmanlar ile çevre sağlığı konusunda danışmanlık ve müteahhitlik alanında imkanlar olduğu değerlendirilmektedir.

Tarım sektöründeki yetersizlikler nedeniyle Azerbaycan, gıda alanında ithalata bağımlı durumdadır. Ülkenin toplam ithalatının yüzde 16'sını tarımsal ürünler, gıda ve içecekler oluşturmaktadır. Sektörde konserve meyve ve sebze üretiminin ağırlığı söz konusudur, ancak Sovyet döneminde bu alanda 43 fabrika faal iken sonraki dönemde bunların sadece birkaç tanesi üretime devam etmiştir.

Azerbaycan'da gıda işleme endüstrisi üç ana koldan oluşmaktadır. Bunlar et işleme, süt ve süt ürünleri üretimi ve konserve sebze ve meyve üretimidir. Ülkede yeni kurulmuş olan işletmeler dahil halihazırda faaliyette bulunan et işleme tesisleri, konserve sebze ve meyve fabrikalarının tamamına yakını özel sektör tarafından işletilmektedir. Gıda işleme alanında en büyük Azeri firması olan "Nabran", meyve suyu, reçel ve tursu üretmekte ve üretiminin önemli bir kısmını BDT ülkelerine, Almanya, Đsrail ve ABD'ye ihraç etmektedir. Gıda alanında Türk sermayeli "Azersun Holding" in de büyük pazar payı vardır. Azerbaycan'da süt ürünleri üretimi de önemli bir yere sahiptir ve bu alandaki başlıca firmalar "ADC", "Milk-Pro" ve "Taimex" tir. Azerbaycan'da tüketilen etin dörtte biri ve yumurtanın üçte biri ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Ülkenin en büyük mezbahası ve et işleme tesisleri "Azet" tarafından işletilmektedir.¹⁵

Azerbaycan'da ihracata yönelik tarım ürünleri ve gıda işleme alanlarında önemli fırsatlar bulunmaktadır. Azerbaycan'ın ürettiği nar ve üzüm suları ile zeytin ve ceviz gibi ürünleri, uluslararası anlamda rekabet gücüne sahiptir. Diğer yandan Azeri sarapları da dış piyasalarda gün geçtikçe pazar payını artırmaktadır.

¹⁴ <https://azerbaycanis.wordpress.com/tag/azerbaycan-is-imkani/>

¹⁵ http://www.azerbaijans.com/content_1614_tr.html

3.0 TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN KONULAR

3.1 İşadamları İçin Pazara Girişte Yararlı Bilgiler¹⁶

Azerbaycan, yeraltı ve yer üstü kaynakları açısından son derece zengin, okuma yazma oranı yüksek, yönünü batıya çevirmiş gelişme çabası içerisinde olan bir ülkedir. Bağımsızlığını kazanmasından sonra ülkemizle hemen her alanda protokoller ve anlaşmalar imzalamıştır. Bu gün itibariyle imzalanan anlaşmalara tam anlamıyla işlerlik kazandırıldığı söylenemez. Yeniden yapılanma çalışmaları yanında altyapı eksiklikleri, hukuki boşluklar, mahkeme kararlarının uygulanmaması, kurumsallaşamama, devlette devamlılık ilkesine uyulmama, kayıt dışı ekonominin yol açtığı haksız rekabet, serbest piyasa ekonomisi ile örtüşmeyen yasalar, alacaklarımızın ödenmemesi, bazı komşu ülkelerle yapılan serbest ticaret anlaşmaları ekonomik ve ticari ilişkilerimizin istenilen düzeye çıkmasını engellemektedir.

Azerbaycan ile ülkemiz arasında yaşanan sorunlar başlıklar halinde aşağıda sunulmaktadır. Her İki Ülkenin Uluslararası Yükümlülüklerinden Kaynaklanan Sorunlar Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) ile Gümrük Birliği Anlaşması imzalamış olması ve bu çerçevede, AB Ortak Ticaret Politikasını benimsemiş bulunmasının tabii bir sonucu olan üçüncü ülkelerle yaşanan sıkıntının benzeri burada da yaşanmaktadır. Zira, AB Ortak Ticaret Politikası uyarınca üçüncü ülkelere yapılacak ithalatta AB ile ortak kurallar uygulanması gerekmekte olup, ülkeler müstakil olarak hareket etme imkanını kaybetmekte ve dolayısıyla Türkiye, AB'nin üçüncü ülkelere karşı uyguladığı ikili ve otonom tercihli ticaret rejimlerini üstlenmek durumunda kalmaktadır.

Ayrıca, bu başlık altında Azerbaycan açısından ele alınabilecek konu, Azerbaycan'ın 1993 yılında Müstakil Devletler Birliği (MDB) ile Azad Ticaret Sadişi imzalamış ve Rusya, Ukrayna, Gürcistan, Kazakistan ve Moldova'dan oluşan 5 Ülkeye önemli gümrük muafiyetleri tanımış olmasıdır. Böylelikle, zikredilen ülkeler pazara girişte daha avantajlı koşullar elde etmiş olmakta, yaklaşık %10-%15'leri bulabilen fiyat avantajları elde etmektedir.

Gümrüklerde depo ve antrepoların olmaması veya yetersiz olması, ülkemizde olduğu gibi gümrüklerde komisyonculuk (müşavirlik) müessesesinin gelişmemesi, hiç bir yasal dayanağı olmayan keyfi bekletmeler ve uygulamalar neticesi ödenen fazla yol vergileri yanında yasal olmayan ödemeler ayrıca, bazı ülkeler ile yapılan serbest ticaret anlaşması çerçevesinde gümrük vergisinin alınmaması, yine gümrüksüz mal girişinin önlenememesi kurumsallaşmış firmalarımızı sıkıntıya sokmakta ve genel olarak da ülkemizden gelen malların rekabet şansını zorlamaktadır.

Önümüzdeki yıllarda Azerbaycan'a yönelik dış ticaretimizin geliştirilmesi için:¹⁷

- Uluslararası yükümlülüklerimiz de dikkate alınarak ülkemiz ile Azerbaycan ve diğer Türk Cumhuriyetleri arasında ekonomik entegrasyonun kurulması ve bunun ilk adımı olarak Tercihli Ticaret Anlaşması imzalanmasının,

¹⁶ <http://internationalinvest.about.com/od/globalmarkets101/>

¹⁷ <http://www.deik.org.tr/>

- İhraç ürünlerimizin mutlak surette kalite yönünden yeterli olmasının temininin,
- Ticari ilişkilerde karşılıklı güvenle beraber, uluslararası normlara bağlı kalınmasının,
- Bazı marka ürünlerimiz başka ülke firmaları tarafından taklit edilerek, Pazar payımızı etkiledikleri ve ürünlerimizin kalite imajına zarar verdikleri görülmektedir. Bu konuda firmalarımızın ürünlerinin marka tescilini yapturmaları ve piyasayı belirli aralıklarla takip etmelerinin,
- Stratejik önem arz eden alanlarda sektörel veya proje bazında firmalarımızın desteklenmesinin,
- Ülkemiz ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında imzalanan Uzun Vadeli Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının uygulanmasına yönelik olarak somut projelere dayalı bir İcra Planının vakit kaybetmeden hayata geçirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3.2 Türkiye ve Azerbaycan'daki Temsilcilikler

T.C.GENCE BAŞKONSOLOSLUĞU

Telefon: +994-222 66 29 23 - (24-25)

Faks: +994-222 66 29 30

e-Posta: consulate.ganja@mfa.gov.tr

Adres: M.A Abbaszade Küçesi 8.A Gence/Azerbaycan

Web sitesi: www.gence.bk.mfa.gov.tr

T.C.NAHCIVAN BAŞKONSOLOSLUĞU

Telefon: Santral : +994 36 545 26 60 - Konsolosluk Şubesi : +994 36 549 91 15 - +994 36 549 91 16
Ankara hatları: +90-312-309 66 80 -+90-312-309 87 28

Faks: +90-312-309 87 29 - +994 36 550 68 75

e-Posta: consulate.nakhchivan@mfa.gov.tr

Adres: Nahçıvan Şehir, Heydar Aliyev Prospekti No: 17, Nahçıvan. AZ-7000 Nahçıvan Muhtar Respublikası (Nakhchivan Autonomous Republic)

Yazışma Adresi: PK. 15 İğdır

Web sitesi: nahcivan.bk.mfa.gov.tr

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres: Diplomatik Site, Baku Sok. No:1, 06450 Oran, Ankara

Telefon: 0312 491 16 81-82-83

Faks: 0312 492 04 30

e-Posta: email: ankara@mission.mfa.gov.az

Çalışma Saatleri: Pazartesi-Cuma: 09:00-18:00

3.3 Azerbaycan'da Gerçekleşen Önemli Fuarlar

- **AGRIHORT AZERBAIJAN,**

Azerbaijan International Agriculture Exhibition (Bakü - Mayıs/Her Yıl)

Gıda, içecek, gıda işleme ve paketlenme makineleri

Web Sitesi: <http://www.ite-exhibitions.com>

- **AITF**

Azerbaijan International Tourism Fair (Bakü - Nisan/Her Yıl)

Otel, market, restoran ekipmanları

Web Sitesi: <http://www.ite-exhibitions.com>

- **Aqua-Therm**

Baku International Exhibition for Heating, Ventilation, Air-Conditioning, Water Supply, Sanitary and Environmental Technology (Bakü - Ekim/Her Yıl) Isıtma, Soğutma ve Tesisat

Web Sitesi: <http://www.fin-mark.com>

- **AutoShow**

Azerbaijan International Automotive Exhibition (Bakü - Nisan/Her Yıl)

Motorlu Taşıtlar ve Aksamları

Web Sitesi : <http://www.iteca.az>

- **BIHE**

Azerbaijan International Healthcare Exhibition (Bakü - Eylül/Her Yıl)

Medikal Teknoloji, Sağlık ve Eczacılık

Web Sitesi: <http://www.gima.de>

- **BakuBuild/Interiors**

Baku International Building, Interiors, Heating & Ventilation Exhibition (Bakü - Ekim/Her Yıl)

İnşaat ve Yapı malzemeleri

Web Sitesi: <http://www.ite-exhibitions.com>

- **BakuTel**

Azerbaijan International Telecommunications and Information Technologies Exhibition (Bakü - Kasım/Her Yıl)

Bilgi Teknolojisi, Telekomünikasyon

Web Sitesi: <http://www.iteca.az>, www.ite-exhibitions.com

- **Caspian Electricity**

Azerbaijan Electricity, Energy, Lighting and Accesory Fair (Bakü - Ekim/Her Yıl)

Elektrik

Web Sitesi: <http://www.caspianelectricity.com>

- **Caspian Oil And Gas Exhibition**

(Bakü - Haziran/Her Yıl)

Enerji, Araç Yakıt ve Petrokimya Ürünleri ve Aktarımı ve Araştırma Teknolojileri

Web Sitesi: <http://www.ite-exhibitions.com>

- **Caspian Seafood**

(Bakü - Mayıs/Her Yıl)

Deniz Ürünleri ve Balıkçılık, Kalite Kontrol

Web Sitesi: <http://www.ite-exhibitions.com>

- **Caspian Seafood**

(Bakü - Mayıs/Her Yıl)

Deniz Ürünleri ve Balıkçılık, Kalite Kontrol

Web Sitesi: <http://www.ite-exhibitions.com>

KAYNAKÇA

- Dış Ticaret Birliği (www.disticaretbirligi.org)
- Dış Ticaret Müsteşarlığı, Bilgi İşlem Merkezi Verileri <http://bilgi.dtm.gov.tr>
- Dış Ticaret Müsteşarlığı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü
- Economist Intelligence Unit
- International Trade Center (ITC) TradeMap Veritabanı www.trademap.net
- Tradepartners www.tradepartners.gov.uk
- EIU Azerbaycan Federation Country Report,
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, www.deik.org.tr
- Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Veri Bankası (<http://comtrade.un.org/db>)
- İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
- CIA Factbook
- www.wikipedia.com
- Market Analysis and Research, International Trade Centre (ITC)
- BM İstatistik Bölümü Verileri
- Swiss Confederation – The World of Organic Agriculture
- TC. Baku Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği,
- <http://www.russiatourism.ru/en>
- World Tourism Organization (Dünya Turizm Örgütü)
- Takya Kalınma Ajansı "Yaş Meyve ve Sebze Pazar araştırması
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü
- Dış Ticaret Müsteşarlığı, Milli Düzeyde İştirak Edilen/Edilecek Fuarlar
- Dünya Bankası ve IMF, Doing Business Reports, www.doingbusiness.org
- A.B.D. Ticaret Bakanlığı (International Trade Administration)